

שילוב צעירים עם מוגבלות נפשית בצה"ל ובשירות לאומי אזרחי

מתנדבים בצה"ל הם חיילים אשר קיבלו פטור משירות צבאי, מסיבה רפואית או נפשית, ובחרו בכל זאת להתנדב לצה"ל. זכויותיהם של המתנדבים בצה"ל שוות לזכויותיהם של חיילים בשירות חובה, במהלך השירות ובשחרור.

תוכנית 'תורמים במדים'

התוכנית מאפשרת לצעירים בגילאי 18-30, הזכאים לסל שיקום ושיקובלו פטור משירות צבאי בגלל סעיף נפשי, להשתלב במסלול התנדבות בצה"ל כלובשי מדים. חיילי "תורמים במדים" משובצים במגוון תפקידים משמעותיים בבסיסי צה"ל ברחבי הארץ. התוכנית מציעה שני מסלולים להתנדבות:

1. התנדבות במסלול לא פורמלי

מסלול התנדבות לתקופה של חצי שנה עד שנה בבסיסי צה"ל ברחבי הארץ. בתום התקופה מוענקת למסיימי השירות תעודת התנדבות והמלצת מפקד. המסלול מתאים למתנדבים בכל רמות התפקוד, כולל כאלה הזקוקים לליווי רב ולהתאמות תעסוקתיות.

2. הכנה לקראת התנדבות לצה"ל בשירות פורמלי

השתתפות בתוכנית מעידה על יכולת ההשתלבות של הצעירים בשירות פורמלי בהמשך כחיילים מתנדבים הנושאים תעודת חוגר וכפופים לצה"ל. המעבר לשירות פורמלי מותנה בתהליכי מיון ואבחון ובאישור הצבא.

נותני השירות: עמותת גוונים, בשיתוף עם צה"ל ועם אגף השיקום במשרד הבריאות.

תוכנית "משלבים לצבא"

תוכנית "משלבים לצבא" מסייעת לצעירים ולצעירות עם מגבלה נפשית, הזכאים לסל שיקום של משרד הבריאות ולאחר שנה או שנתיים של שירות לאומי אזרחי, להשתלב בשירות צבאי כחיילים מתנדבים.

התוכנית כוללת את התמיכות הבאות:

- הכנה אישית וקבוצתית לקראת גיוס לצבא.
- ליווי ותמיכה בתהליך הגיוס לצה"ל, לאורך השירות הצבאי ובהכנה לשחרור.

המתנדבים נושאים תעודת חוגר וכפופים לצה"ל ככל החיילים. בסיום השירות הם זכאים לזכויות חיילים משוחררים.

נותני השירות: עמותת גוונים, בשיתוף עם צה"ל ועם אגף השיקום במשרד הבריאות.

שירות לאומי אזרחי

שירות לאומי אזרחי הוא שירות התנדבותי, שנועד להעניק שירות לקהילה ולציבור הרחב במקומות ציבוריים שונים, כמו מוסדות חינוך, שירותי רווחה ובריאות, משרד ממשלה, עמותות חברתיות, מתנ"סים וכוחות הצלה ושיטור. לשירות הלאומי אזרחי יכולים להתנדב אזרחים או תושבים קבועים שקיבלו פטור משירות צבאי מסיבות שונות, או לא נקראו לשירות סדיר בצה"ל או שוחררו מצה"ל לפני תום תקופת השירות (למשל, מסיבה בריאותית או מסיבה של אי-התאמה). ניתן להתנדב לשירות הלאומי מגיל 17 ולשרת עד גיל 24¹ לכל המאוחר. השירות הוא לתקופה של שנה אחת לפחות, בהיקף של 30-40 שעות שבועיות.

תוכנית 'מעטפת משלבים'

תוכנית המאפשרת לצעירים בעלי מוגבלויות להתנדב לשירות הלאומי ולממש את זכותם להשתלב בקהילה כאזרחים תורמים ופעילים. תקופת השירות מאפשרת למתנדבים רכישה של מיומנויות ושל ניסיון שייקלו על השתלבותם בעולם העבודה.

אוכלוסיית יעד ותנאי זכאות: בוגרי החינוך הרגיל או החינוך המיוחד, בגילאי 23-18, שקיבלו פטור משירות צבאי עקב מוגבלות (נפשית/ פיזית / חושית / תקשורתית / שכלית-התפתחותית).

התמיכה במסגרת התוכנית כוללת:

- ליווי רכז מקצועי למשך כל תקופת ההתנדבות במקום השירות.
- השתתפות בתוכנית הכשרה לפני ובמהלך שנת השירות (סמינר הכנה, סדנאות, טיולים ועוד).

תוכנית 'חבר הד'

התוכנית מאפשרת לצעירים שעברו משבר נפשי, זכאי סל שיקום בגילאי 18-28, להתנסות בחיי קהילה ותעסוקה עצמאיים, תוך השתלבות במסגרת חברתית צעירה.

התוכנית פועלת בסניפים בערים יוקנעם, לוד ושרדות, ופתוחה בפני צעירים מכל הארץ.

---

¹ רשאי/ת להתנדב לשירות מי שגילו/ה עד 24 שנה – כלומר, התחילה/ה את השירות לא יאוחר מהיום שבו מלאו לו/ה 23 שנה (אם ההתנדבות היא לשנה אחת), או התחילה/ה את השירות לא יאוחר מהיום שבו מלאו לו/ה 22 שנה (אם ההתנדבות היא לשנתיים)

משך התוכנית הוא 1-4 שנים, בהתאם למועד ההצטרפות.

שלב א': הצעירים משתלבים בשירות לאומי אזרחי או בשירות צבאי למשך שנה עד שנתיים, במקביל למגורים בדירור העצמאי של התוכנית.

שלב ב': הצעירים משתלבים, תוך קבלת ליווי, בתעסוקה בשוק החופשי ו/או במסלול לימודים, כשהם ממשיכים לגור בדירור העצמאי של התוכנית. משך שלב זה הוא שנה עד שנתיים.

ניתן לגור בדירות של התוכנית במסגרת של דירור מוגן מתוגבר, או לגור בבית ההורים תוך השתלבות בכל פעילויות התוכנית.

מערך התמיכה והליווי של התוכנית כולל צוות שיקום מקצועי, לצד תמיכה וליווי על ידי מסגרות נוספות בקהילה, כמו גורמי טיפול ושיקום, משפחות מארחות ועמיתים. כמו כן, הצעירים משתלבים בפעילויות חברתיות של התוכנית ובפעילויות פנאי והתנדבות לבחירתם.

נותני השירות: עמותת גוונים, בשיתוף עם משרד הבריאות ועם גופים נוספים.

מידע נוסף על מדריכי זכויות, ניהול מחלה, מדיניות וחוק באתרי האינטרנט הבאים:

https://www.health.gov.il/Subjects/mental_health אתר משרד הבריאות

<http://www.milam.org.il> אתר מרכזי מיל"ם (עמותת אנו"ש)

<http://eychut.org.il/yahel> אתר מרכזי יה"ל (עמותת איכות בשיקום)